

Til deg som snart skal på teater. | [Vis i nettleser](#)

NATIONAL THEATRET

Trygt teaterbesøk

Endelig er det mulig å besøke Nationaltheatret igjen! Vi ber om forståelse for at det av smittevernshensyn kan være aktuelt for publikumsvertsskapet å gjøre endringer på din seteplassering ved oppmøte, og ber om at anvisninger fra publikumsvært blir fulgt.

I tråd med myndighetenes anbefalinger har vi utarbeidet et sett smittevernsrutiner, slik at du er sikret en god og trygg teateropplevelse. Vi ber deg om å gjøre deg kjent med disse før ditt besøk.

[Om smittevern og ditt teaterbesøk](#)

Velkommen på forestilling!

Her får du en introduksjon til forestillingen *Et dukkehjem* – del gjerne denne e-posten med teaterfølget ditt!

Livet kan ikke leves om igjen

Hvordan blir et liv til? Hvordan havnet de her?

Hva ville skjedd dersom vi hadde spilt kortene våre annerledes, valgt andre retninger i de øyeblikkene vi, der og da, ikke kunne vite omfanget av? Tenk om vi bare kunne starte på nytt.

Slike spørsmål dukker opp når Mattis Herman Nyquist nå setter opp en renskåret versjon av *Et dukkehjem* på det intime Torshovteatret. Han er kjent som skuespiller, men har de siste årene også hatt suksess som regissør og forfatter. Nyquists spesialitet er å løfte frem enkeltpersonens fortellinger.

Nå vil han gi oss en moderne tolkning av *Et dukkehjem*, løsrevet fra tid, sted og rom, i en språklig bearbeidelse som tilhører vår egen samtid. Hvilken historie er egentlig *Et dukkehjem* i 2020?

Hanne Tømta

Hanne Tømta, teatersjef

Se bilder fra forestillingen:

Se videoer:

[– Det er en tungvint jobb å gå løs på](#)

Se intervju med regissør Mattis Herman Nyquist om arbeidet med *Et dukkehjem*.

Hvilken historie er egentlig Et dukkehjem i 2020?

Få en smakebit fra forestillingen her.

Les mer:

Fem eksistensielle øyeblikk

Forfatter og skuespiller Gine Cornelia Pedersen møter Mattis Herman Nyquist til en samtale om å spille Ibsen i dag – om mytologi, drøvtygging og om å gi Nora nye klær.

Ibsen ryktes å ha vært en temmelig dogmatisk og tverr type. Man får ikke lyst til å være den som roter det til når det gjelder Ibsen og hans mytologi. Likevel kan det virke som det er det regissør Mattis Herman Nyquist vil prøve seg på, nå som han setter opp sin fortolkning av et av verdens mest spilte stykker, *Et dukkehjem*, på Torshovteatret. Og det med et stjernespekke og drevent ensemble på scenen.

Et dukkehjem handler som kjent om ekteparet Nora og Torvald Helmer. Et velstående par, som har tre barn sammen og lever i et tilsynelatende lykkelig ekteskap andre bare kan misunne dem. Helt til det hele rakner. For Nora går. Det er kanskje teaterhistoriens mest berømte valg.

Men vil hun gå, også i denne forestillingen? Det er slett ikke alltid Nora går, opp igjennom årene er det blitt lekt mye med Ibsens tekst, og utfallet er vridd og vendt på: Torvald går, Nora blir, Nora tar sitt eget liv, alle varianter. At en kvinne går fra sin familie for å bli det hun selv sier: «Et menneske», det er oppsiktsvekkende, selv i 2020.

Alt og ingenting?

Så hva vil Mattis Herman, som attpåtil kommer fra Ibsens fødeby, Skien? Vise oss *Et dukkehjem* i en ny drakt? Eller er det et poeng å ikke skulle kle om denne gamle dukken, men heller vise oss den i sin reneste form?

Ibsen hadde klare ideer med sin skrivekunst, han snakket ofte om stykkets idé. Hans verker er kanskje mytologiske på den måten at det er en moral i bunn man kan lære av, gjennomleve, aristotelisk sett; kan hende kan det føre til katarsis. Kanskje kan det til og med være «farlig» å tukle med manifeste og hellige myter, og omskape dem til relative aspekter uten noen elementær verdi?

Skulle vi begynne å vri om og relativisere slike verker, kan vi da være med på å endre den grunnleggende ideen? Vanne det sakte, men sikkert ut, så det blir ugjenkjennelig for kommende generasjoner? Slike tanker melder seg når man snakker om (post)modernisering av bastioner som Ibsen, Tsjekhov og Shakespeare. Er det en reell fare for at opplyste tekster som kanskje er mystiske gaver til menneskene, blir

omgjort til formløs masse som bare flyter ut og manifesterer det vi i vår tid er så gode på å dyrke: alt og ingenting?

Mattis Herman tar imot disse spørsmålene med en deilig ro. Det er en lys dag i juli da jeg møter ham i Bjørvika. Mattis er en travel mann, men han holder hodet kaldt, det slår meg at han bestandig har veldig god tid, selv om han er fullbooka mange år fremover.

Jeg merker at jeg håper at han ikke har tenkt til å drøvtygge Ibsens dukkehjem og spytte det ut igjen som en smakløs og tam tyggis. Jeg skal ikke unndra meg at jeg selv har tatt en god jafs av nasjonalikonet Peer Gynt i et frimodig øyeblikk i egen skriving, og det var ikke friksjonsfritt.

– Så hva sier du, Mattis Herman, er du i ferd med å gjøre noe du vil angre på? Og hvorfor valgte du å sette opp nettopp *Et dukkehjem*?

– Jeg har ingen behov for å tukle med Ibsens verk. Teatret spurte for to og et halvt år siden om det var noe jeg ville sette opp. Da visste jeg at det var *Et dukkehjem* jeg ville jobbe med.

Han husker tilbake fra da han begynte på Teaterhøgskolen:

– Jeg hadde ikke lest så mange av disse kjempene som mange av de andre hadde, men så hadde vi en lesning på skolen av *Et dukkehjem*. Jeg leste det litt blankt, jeg leste ikke teksten i en kontekst av Ibsen, det var ikke tolket ferdig for meg. Jeg kjente meg igjen i dette universet. Det var så mye som ikke ble sagt – jeg kunne kjenne igjen det fra verden rundt meg og eget liv; de evner kanskje ikke å artikulere det de egentlig mener. Jeg husker læreren hadde mange ideer rundt karakterene, nesten en fasit, men jeg opplevde ikke at det han sa var det jeg hadde lest, jeg leste noe mer åpent, uten to streker under svaret. Og stykket har alltid sittet igjen som en slags ... det har limt seg fast. Jeg er i utgangspunktet ikke så interessert i å sette opp klassikere, men dette er noe annet. Det er noe som ikke synes i høylys dag i dette stykket. Jeg ønsker å løfte det frem.

Inn i vår verden

– Du sier at du vil gjendikte stykket?

– I denne versjonen er vi nødt til å bringe språket inn i vår verden, i vår tid. Jeg vil ikke gjøre noe med dramaturgien, men språket og

innholdet må legges til i dag, jeg mener det kan åpne stykket på en annen måte. *Et dukkehjem* har et svært bakteppe, jeg prøver å bryte ned forutinntattheten rundt universet, både for skuespillerne og publikum. Rett og slett dyrke humanismen. Jeg ønsker meg en språkdrakt som kan være nå. Så da jeg fikk spørsmålet om å sette opp *Et dukkehjem*, tenkte jeg: Enten setter jeg det opp i sin originaltekst, eksakt som det står, eller så må jeg gjøre noe annet, som manifesterer det jeg opplever at verket er.

Regissøren er opptatt av at alle de fem karakterene som opptrer i *Et dukkehjem* befinner seg i ulike eksistensielle øyeblikk. De står og vipper på likt: Kristine Linde, Noras gamle venninne, kommer og banker på døren med sin misære. Sakfører Krogstad truer med å avsløre den forferdelige hemmeligheten Nora bærer på. Mens Rank, huslegen og Noras sjelevenn, snart skal dø, han har tæring i ryggraden. Og midt i julefeiringen står disse to, Nora og Torvald Helmer, i ferd med å se livene sine rase utfor et stup.

– La oss si at man skulle tenke like stort og hardt på alle sammen; de er i fem forskjellige eksistensielle ærend, det er fem mennesker, skjebner, som står der, sier Mattis Herman.

– Mener du at alle karakterene er like viktige?

– Nei, alle er ikke like viktige i den grad at de får like mye plass. Rank har mye mindre å spille på enn Nora og Torvald. Men det står veldig mye på spill for alle. De har fem forskjellige historier, hver sin oppgave. Inne i den store historien er det også fem historier om karakterene, som til sammen blir til verket *Et dukkehjem*. Det er verket i seg selv som er hovedkarakteren. Og dette er noe av det som er så bra med stykket – og derfor jeg stryker lite av teksten og ikke ønsker å forandre dramaturgien.

Finne-seg-sjæl

– Hvem er de da, Linde, Krogstad og Rank, slik du ser det?

– Det er selvsagt umulig å gi et klart svar på det. Kanskje et uvitende *finne-seg-sjæl*-prosjekt for karakterene. Linde og Krogstad står på veldig utrygg grunn, de prøver å holde korthuset stående. Men de har kanskje fått muligheten til å oppdage seg sjøl gjennom kriser tidligere, og er egentlig et hestehode foran de andre når det

gjelder det å ha funnet seg sjøl. De er muligens i besittelse av en annen type innsikt.

Rank setter alt på spill, han gir Nora hjertet sitt, får avslag, og kommer innom bare en gang til. Kanskje kunne Nora tatt hjertet hans om ti år, foreslår Nyquist.

– Kan hende hun aldri har hatt forutsetningene til å se kjærlighet når det står foran henne. Kanskje oppdager hun ikke valget sitt før etterpå? Hun peker på verden rundt seg, men kanskje Nora ikke evner å se?

– *Men er de ikke i sine posisjoner først og fremst, tvunget til å gjøre som de gjør i rammene av stykket?*

– De er enkeltliv, men også i posisjoner. La oss si fem stolper innenfor verket. Målet er å skape en litt abstrakt bølge, som gir publikum en klar følelse av totalen. For å komme dit, må vi lage karakterer som har eksistensielle reiser. Vi kan kanskje aldri vite hva de er, vi som ser på, men vi som jobber med det, må vite det for å vite hva skuespillerne isolert sett skal spille.

Vil ikke skrive om Ibsen

Kanskje treffer denne komposisjonen publikum på en annerledes måte enn det rent konkrete i reisen til karakteren, undrer Mattis Herman.

– Jeg er jo opptatt av både det mytologiske, men også av det man kan kalle det humanistiske og sosialrealistiske hos Ibsen. Så la oss kalle det det da: En litt abstrakt bølge. Som jeg tror må bygges fra grunnen av, alle karakterene må være like mye verdt, men så er det totalen som gjelder. Jeg har ikke egentlig tenkt på det som mytologi, men det kan jo hende jeg gjør det, likevel. Jeg har ikke lyst til å skrive om Ibsen. Jeg har aldri ment å skrive om Ibsen, kun gi det et språk som kan tilhøre vår tid.

– *Er det ikke det du gjør, likevel?*

– Språklig så gjør vi det, men intensjonen er helt klart å ikke omrokere verket. Det er lett at ting blir fullstendig dekonstruert, jeg ønsker ikke det, men samtidig må det være rom for å tolke. Jeg har forholdt

meg til originalteksten fra 1879, tatt utgangspunkt i den.

Mattis Herman forteller at Ibsen selv ga sin velsignelse til en tysk skuespillerinne som skrev til ham og ville ha hans velsignelse til å skrive om noe, fortolke. Han svarte at nå var stykket i deres hender, han ønsket ikke å komme med innspill.

– Så det kan virke som at Ibsen på tross av sin strenge og absolutte fremtoning, holdt den kunstneriske fortolkningsfriheten hellig. Jeg tenker at Ibsen har kommet med sitt bud. Hvis vi strekker oss til det lengste, så kan vi sammen, i det kunstneriske laget, forhåpentligvis klare å finne verket som han har forsøkt å gi oss, få det til å virke sånn som han hadde tenkt, selv om vi selvfølgelig aldri kan vite akkurat hva han har tenkt. Men vi har ikke noe annet valg enn å prøve å anta, og å gjøre vårt beste for det. Og da håper jeg at det kan virke. Vi må ikke bli for fulle av ærefrykt for originalen, slik at vi blir handlingslammede i møte med teksten.

Spiller i et «ikke-rom»

– Jeg har tenkt dette, fortsetter Mattis Herman:

– Hvordan kan vi få frem verket uten å legge på mange sofaer og ting og tang, lage et «ikke-rom», samtidig som vi antyder et univers, ikke et her og nå eller der og da, men noe tidløst.

– *Hvordan har du jobba med å skape dette «ikke-rommet»?*

– Teatret kan aldri imitere livet slik som filmen kan, naturalistisk sett, men vi kan nærme oss det organiske og menneskelige om vi forholder oss til det vi har, som er øyeblikket. Derfor vil jeg løsrive øyeblikket fra det vi kjenner: tid og rom, alt som kan gi assosiasjoner. Jeg tror det er større mulighet for å åpne for innlevelse i et «tomt» rom, enn om jeg gir et veldig spesifikt rom å spille i, nå som verden er blitt så liten. Håpet er at det skal være mulig å kjenne seg igjen uavhengig av geografisk og sosial bakgrunn. Jo mindre staffasje og støy, jo større mulighet for å se mennesket som står foran en. Det er ikke for å være fancy. Forestillingens scenograf og lysdesigner, Øyvind Wangensten, er svært dyktig til å skape rom som gir følelsen av en annen verden.

Når det gjelder Noras skjebnevalg, ser Mattis Herman slik på det:

– Verden er annerledes nå enn da Ibsen skrev *Et dukkehjem*. Jeg forsøker å legge vekt på menneskets frigjøring, forhåpentligvis alles frigjøring. Det er jo sånn at når vi går gjennom store reiser sjøl, i alle fall er det min erfaring, er etter-refleksjonen – det som skjer etterpå – kanskje mer åpenbarende enn kreftene som er i spill der og da. Du trekkes mot noe du ikke nødvendigvis er i stand til å adressere intellektuelt.

Tjukk tåke

Da blir spørsmålet: Står vi maktesløse igjen som mennesker? Hengitt til «tilfeldighetene», kreftene som drar i oss: driftene? Og er det det Mattis Herman tror Nora handler ut fra?

– Vi gjør jo kanskje ikke det. Kanskje ikke ... Jeg har blanda følelser når det gjelder den «sterke» Nora-karakteren, som vi har sett mye til opp gjennom. Jeg opplever at hun tidvis blir fremstilt veldig beregnende, kalkulert. Man kan også tenke seg at valget hennes tas veldig der og da. Hun er mistenkelig edru i øyeblikket, men ... jeg tror ikke nødvendigvis det er slik for mennesker i det virkelige livet. Etterspillet lærer man kanskje mer av, at du gjennom refleksjonene rundt det som fant sted, kan finne innsikten.

– *Helt til slutt: Går Nora i din forestilling også; Mattis Herman?*

– Ja, selvsagt. Hun går i Ibsens stykke, og jeg er altså ikke interessert i å omskrive det Ibsen har skrevet. Men *hvordan* går hun? Hvorfor gjør et menneske noe slikt? Handler det om krefter utenfor henne selv? Jeg er opptatt å finne det større bildet på vegne av karakterene fordi jeg tror disse omstendighetene er så sterke. Det er Noras prosess. Jeg prøver å tenke at en gang fantes det en sterk kjærlighetshistorie mellom Nora og Torvald, men nå er det blitt en tåke i forholdet.

Mattis Herman vet ikke om Nora går fordi Torvald nødvendigvis er så slem, eller håpløs, men fordi hun ikke kan være sammen med seg selv.

– Hvem er det egentlig som blir forlatt? Dette skjer så brått. Det er jeg opptatt av. Han står igjen. Og barna står igjen.

Fakta

- Mattis Herman Nyquist er utdannet ved Teaterhøgskolen i Oslo og har arbeidet som skuespiller ved Nationaltheatret siden 2009.
- Han debuterte som regissør med den kritikerroste forestillingen *Grønlandsøtraen* i 2016, og har hatt stor suksess med oppsetningene sine, også som dramatiker.
- Nyquist regisserte den Hedda-prisvinnende forestillingen *Uten navn* og den Hedda-nominerte *Til ungdommen*. I høst har han premiere på forestillingen *Og hjertet er en kommunefarga regnbue* på Teater Ibsen – i tillegg til *Et dukkehjem*.

Medvirkende:

Nils Jørgen Kaalstad

Torvald

Mariann Hole

Nora

Lena Kristin Ellingsen

Fru Linde

John Emil Jørgensrud

Rank

Thorbjørn Harr

Krogstad

Kunstnerisk lag:

Av Henrik Ibsen. Bearbeidet av Mattis Herman Nyquist.

Regissør: [Mattis Herman Nyquist](#)

Komponist: [Nils Martin Larsen](#)

Scenograf og lysdesigner: [Øyvind Wangensteen](#)

Kostymedesigner: [Alva Walderhaug Brosten](#)

Maskør: [Eva Sharp](#)

Dramaturg: [Hege Randi Tørresen](#)

Produksjonslag:

Produsent: Ola A. Neegaard.

Inspisient: Christina Johannessen. **Sufflør:** Lise Roesen. **Scenemester:** Torgeir Gabrielsen. **Lysmester:** Ida Klevstul Burdal. **Lydansvarlig:** Magnus Dahle Larssen. **Produksjonsansvarlig kostymer:** Cathrine Engehagen Bråthen. **Rekvisitør:** Maja Eline Larsen. **Produksjonsassistent:** Ovidia Berg Lindquist. **Informasjonsansvarlig:** Terese B. Larsen. **Markedsansvarlig:** Jan Lier.

Praktisk informasjon:

Varighet: Ca. én time og 35 min., uten pause.

På grunn av kommunale skjenkereglene holdes serveringen dessverre stengt under denne forestillingen.

Trygt teaterbesøk:

I tråd med myndighetenes anbefalinger har vi utarbeidet et sett med smittevernsrutiner, slik at alle er sikret en god og trygg teateropplevelse.

Ved sykdom: Har du vært i kontakt med smittede, er i karantene, føler deg syk eller har symptomer på sykdom, er det viktig at du holder deg hjemme. Ta kontakt med billettluken på [salg@nationaltheatret.no](mailto: salg@nationaltheatret.no) for å endre eller få refundert dine billetter.

Oppmøte: Oppmøte for forestilling på Torshovteatret skjer på gateplan i området utenfor hovedinngangen. Der er det rikelig med plass slik at alle kan holde minst én meters avstand til alle man ikke kommer i følge med. Våre erfarne publikumsverter viser publikum inn i grupper og sikrer at alle smittevern hensyn ivaretas.

På grunn av den ekstra tiden dette tar, ber vi publikum møte opp ca. 30 minutter før forestillingsstart.

Håndvask og hygiene: Husk å vaske eller desinfisere hendene dine før forestilling. Hånddesinfiserende såpe vil være tilgjengelig på alle våre toaletter, og på en rekke andre steder der publikum ferdes.

Både saler, toaletter og publikumsområder blir grundig og jevnlig vasket.

Etter forestilling: Etter endt forestilling ber vi deg bli sittende i setet ditt til publikumsværtskapet gir beskjed om at det er din tur til å forlate salen. Slik vil alle kunne forlate salen med god nok avstand til hverandre.

[Øvrige spørsmål og svar knyttet til smittevern og ditt teaterbesøk finner du her.](#)

Velkommen i teatret!

Hold deg alltid oppdatert – følg oss også på Facebook, Instagram, Youtube eller Spotify!

[Avregistrer](#) | [Kontakt oss](#)

